

**Selectieadvies archeologische monumentenzorg
Gemeente Haaren**

**Udenhoutseweg 5, Helvoirt, gemeente Haaren
Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek,
karterend booronderzoek
Synthegra Rapport S170094**

***Synthegra
(definitieve versie rapport)***

	Naam	Afdeling/bedrijf	Datum	Paraaf
Opsteller	Juan van der Roest	Senior archeoloog, Gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	05-04-2018	
Controle	Stefan Molenaar	Senior archeoloog, Gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	05-04-2018	SM
Controle Gemeente Haaren				

1. Inleiding

Voor een bestemmingsplanwijziging voor een plangebied aan de Udenhoutseweg 5 te Helvoirt heeft Synthegra een archeologisch onderzoek uitgevoerd. Aanleiding voor het onderzoek is een bestemmingsplanprocedure voor de realisatie van 2 woningen in het kader van de Ruimte-voor-Ruimte-regeling. De diepte van de toekomstige bodemverstoring is op dit moment onbekend, maar uitgaande van de aanleg van bouwputten voor de bebouwing kunnen eventueel in de ondergrond aanwezige archeologische waarden verloren gaan. Daarom is op basis van het gemeentelijk beleid, in het kader van de procedure voorafgaand aan de graafwerkzaamheden archeologisch onderzoek uitgevoerd. Op het plangebied rust een Waarde Archeologie 2; in deze zone is archeologisch onderzoek verplicht voor plangebieden > 100 m² en bodemingrepen die dieper reiken dan 50 cm -mv. Het plangebied heeft een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten.

De gemeente Haaren is - als bevoegde overheid - gevraagd het rapport te beoordelen en een selectieadvies op te stellen.

1.1 Het plangebied

Het plangebied is circa 3.000 m² groot en ligt aan de Udenhoutseweg 5 in Helvoirt. Het plangebied is onbebouwd en is in gebruik als landbouwgrond. Voor de locatie en exacte begrenzingen van het plangebied wordt verwezen naar het beoordeelde rapport van Synthegra (zie onder).

1.2 Aard van de bedreiging

Naar verwachting wordt bij het grondwerk straks de bodem dusdanig geroerd dat er een gerede kans bestaat dat eventueel aanwezige archeologische waarden worden verstoord of vernietigd.

2. Archeologisch onderzoek

Synthegra heeft daartoe in november 2017 onderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn vastgelegd in het rapport:

Halverstad, R.N., 2017 : Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek, karterend booronderzoek - Udenhoutseweg 5, gemeente Haaren - Synthegra Rapport S170094 - versie definitief - 9 maart 2018.

De conceptversie (30-11-2017) van dit rapport was reeds eerder beoordeeld (27-02-2018); er waren daarbij nog enkele op- en aanmerkingen geplaatst die in deze definitieve versie verwerkt zijn.

Dit rapport dient als bijlage 5 bij Bestemmingsplan 'Buitengebied Haaren, Herziening Udenhoutseweg 5, Helvoirt' - Versie: Ontwerp - IDN: NL.IMRO.0788.BPUdenhoutseweg5-ON01 - 30 november 2017 opgesteld door Agrifirm Exlan uit Oss. Projectleider G. van Duijnhoven-Swinkels.

2.1 Onderzoeksmethode

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit een gecombineerd onderzoek, te weten een bureauonderzoek en een booronderzoek. Doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting aan de hand van bestaande bronnen over bekende of verwachte landschappelijke, historische en archeologische waarden. Doel van het booronderzoek is het toetsen van het opgestelde verwachtingsmodel door intactheid van de bodemopbouw vast te stellen en eventueel aanwezige archeologische resten en/of vindplaatsen te inventariseren.

De volgende onderzoeksvragen zullen worden beantwoord:

- Wat is de opbouw van de ondergrond en is het bodemprofiel intact?
- Zijn in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig?
- Wat is te zeggen over de horizontale en verticale verspreiding van de archeologische waarden?
- Wat is de vermoedelijke aard en datering van de archeologische resten?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische resten bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling van het gebied?

Het onderzoek is uitgevoerd conform KNA 4.0 en de Leidraad Inventariserend Veldonderzoek; de boringen zijn conform ASB 5.2 beschreven.

2.2 Conclusie onderzoek (verkort)

Het plangebied maakt deel uit van een relatief laaggelegen gebied ten Z. van de Loonse en Drunense Duinen waarin de waterloop 'Zandleij' in ligt die ter hoogte van het plangebied een W-O-oriëntatie heeft. Ook het nabij gelegen toponiemen 'Runsvoort', dat duidt op een doorgaanbare plaats door een waterloop, in dit geval de Zandleij, en 'Helvoirt', een doorgaanbare plaats door het moeras wijzen op een van oudsher vochtig of nat gebied. Misschien was er plaatselijk ooit veen. Begin 19^e eeuw maakt het plangebied deel uit van een weidegebied. In de loop van de 19^e eeuw verschijnt er bebouwing langs de Udenhoutseweg; het plangebied blijft echter onbebouwd. De verwachting was dat de bodem en dus mogelijk aanwezige archeologische waarden in het plangebied mede door de beschermende werking van het esdek grotendeels intact zouden zijn.

Bij het booronderzoek zijn 6 boringen gezet; deze zijn gelijkmatig (?) over het plangebied verdeeld. De boringen zijn gezet met een Edelmanboor (diam. 7 cm) en nageboord met een boorkop van 10 cm. De boringen reiken tot ruim in de C-horizont, het intacte en weinig veranderde natuurlijke uitgangsmateriaal. De minimale boordiepte is 0,8 m -mv; de diepste boringen zijn 1,7 en 1,5 m -mv. In boring 1 is een diepe moderne verstoring, vermoedelijk een opgevulde greppel, aanwezig. Er zijn geen natuurlijke bodems behouden. De bodem is tot onbekende diepte afgetopt in de C-horizont die door op lemlagen of lemige lagen stagnerend grondwater (hangwater) weinig tot veel roestvlekken heeft. Door de aftopping is sprake van een A-C-profiel. Er zijn geen diepere, begraven, bodemniveaus herkend. Het terrein is vermoedelijk geëgaliseerd en mogelijk afgegraven en in het verleden wellicht ook gebruikt voor de teelt van sierplanten of -struiken of de productie van graszoden, zoals dat noordelijk van het plangebied gedaan wordt. Het terrein ligt in vergelijking met een bebouwd terrein aan de overzijde van de weg ca. 0,6 m lager.

De middelhoge verwachting uit het bureauonderzoek voor zowel vuursteenvindplaatsen uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum als nederzettingssporen uit het Neolithicum t/m de Vroege Middeleeuwen kan n.a.v. het veldonderzoek naar laag worden bijgesteld. De lage verwachting voor nederzettingssporen uit de Late Middeleeuwen t/m de Nieuwe Tijd kan gehandhaafd blijven.

2.3 Advies Synthegra

In het plangebied is een lage verwachting vastgesteld op het aantreffen van intacte archeologische resten uit alle periodes. Het is daarmee onwaarschijnlijk dat er archeologische waarden bedreigd worden door de voorgenomen ingrepen in het plangebied. Op grond hiervan wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Met nadruk willen wij (Synthegra) de opdrachtgever erop wijzen dat dit advies nog niet betekent dat al bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen namelijk eerst moeten worden beoordeeld door de bevoegde overheid, die vervolgens een besluit neemt.

Er is geprobeerd een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Synthegra wil de opdrachtgever er daarom op wijzen dat, indien tijdens de werkzaamheden een (mogelijke) archeologische vondst wordt gedaan dan geldt de wettelijke meldingsplicht, zoals omschreven in art. 5.10 van de Erfgoedwet. Uit praktisch oogpunt kan een dergelijke toevalsvondst bij de gemeente worden gemeld.

3. Beoordeling rapportage door de Gemeente Haaren

Het rapport is goed opgesteld, de eerder gemaakte op- en aanmerkingen zijn in voldoende mate verwerkt; het rapport biedt nu voldoende informatie om tot een selectiebesluit te komen.

3.1 Selectieadvies Gemeente Haaren

Uitgaande van de resultaten van het onderzoek zoals uitgevoerd door Synthegra, kan de gemeente Haaren instemmen met het rapport en met het advies geen verder archeologisch onderzoek in dezen noodzakelijk te stellen.

Ook neemt de gemeente het advies van Synthegra over aangaande de omgang met zogenaamde toevalsvondsten: *“indien tijdens de werkzaamheden een (mogelijke) archeologische vondst wordt gedaan, dan geldt de wettelijke meldingsplicht, zoals omschreven in art. 5.10 van de Erfgoedwet. Uit praktisch oogpunt kan een dergelijke toevalsvondst bij de gemeente worden gemeld.”*